

sosialurin

VIKUSKIFTIÐ

Á søluuppboði í Saksun fyri 150 árum síðani

Í 1828 var týskur maður, Carl Julian Graba nevndur, í Føroyum. Hann ferðaðist um landið í 5 mánaðir og hevur skrivað dagbók frá ferðini, ið hann nevnr »Tagebuch geführt auf einer Reise nach Färøe im Jahre 1828«. Hóast henda dagbók mest snýr seg um fuglalívið og fuglasløgini í Føroyum, hevur hann eisini fingið mangt annað áhugavert við, tí gløgt er gestsins eyga. Her sigur hann frá einum søluuppboði norðuri í Saksun fyri 150 árum síðani, har eitt strandað skip kom til sølu.

Saksun í Norðstreymoy
hin 10. mai 1828.

So nógv nýtt og áhugavert, sum eg hesar triggjar dagarnar, eg havi verið í Saksun, havi upplivað, fer mær neyvan at verða fyri aftur, ta tíðina eg havi eftir í Føroyum. Hitt fyrsta fuglabergið, stórvingnar náttúrumyndir og Føroyingar úr øllum oyggjunum, komnir saman á einum staði, havi eg sæð. Hin beinleiðis orsökkin til hesa útfærð var eitt søluuppboð, sum haldast skuldi yvir rovinu av einari fregatt og farm hennara, 800 pommerskar stokkar, og tí var sjálvsagt stór mannfjöld av keyparum úr øllum oyggjunum væntandi. Við 10-mannafarinum hjá amtmanninum varð í 3 1/2 tíma ród norður

til Hvalvíkar. Veðrið var so gott og sólin sá so heitt niður á hitt tronga sundið, sum skilur Streymoy frá Eysturoy, at ródursmenninir sótu sveittan í barm, hvat ið sjáldan hendir í hesum veðurlagi. Teinin til Kollafjarðar hevði eg farið áður, men her trongist sundið, fjøllini hækka og gerast brattari, djúpir firðir ganga inn í landið og tær berst fyri, at tú rørt á einum vatni, umkvørvið so meinlikt Rínánni millum Bingen og Coblenz, bert er munurin tann, at her er grótið basalt. Tá vit høvdu lagt Hósvík og Selatræ afturum, varð kósín hildin móti Oyri, har báðar oyggjarnar tykjast at vera áfastar, av tí at fjøllini báðu megin við tykjast so samantengd, at tú heldur hetta

vera ein dal, ið liggur framman fyri tær. Bert eitt ógvuliga smalt sund, har tað rekur óvanliga hart, skilur oyggjarnar. Á Oyri verður lagt vesturá inn á Hvalvíkina, har bygdin Hvalvík er, sum hevur ógvuliga slættað bø. Vit fóru inn hjá einum bónda har og fingið okkum kaffi. Fyrst kom bóndakonan uttar. Hon var vøkur, ung og nýgift og gav Gad, presti, sum var við í ferðini, ein koss og beyð honum at vera vælkominn, síðani Christiansen (hetta var ungur Dani, sum upp var kominn til tess at vita um tað gjørdist nakað við planting av trøum í Føroyum) og at enda til mín. Eg hevði meg undan kossinum og heilsaði soleiðis sum amtmaðurin plagar, tí hann kvæssir ongantið. Í tveir timar gingi vit síðani til Saksunar fram við eini á, sum hvørvar í djúpum dali. Tá vit vóru komnir halva leiðina, fekk Óli Johannesen úr Dali okkum aftur. Vit vóru farnir undan honum úr Hvalvík, og hóast síni 70 ár fylgdi hann okkum lættliga til Saksunar uttan at mæti sást á honum. Stutt áðrenn tú kemur til Saksunar og sært eitt heldur stórt vatn, sum svart og dapurt liggur harniðri, hækkar gøtan, men rennur seg so á høvðið aftur, so tú sært ikki bygdina,

fyr enn tú stendur beint uppi yvir henni. Bóndin, sum amtmaðurin plagar at halda til hjá, beyð okkum song, og tóku vit sjálvandi fegnir av. Vit vóru jú á ein hátt fremmandamenn, men kortini vórðu 5 sungur bodnar okkum. Eg vildi sæð tey bóndahús heima hjá okkum, sum kundur vist nakað líkandi.

Bygdin liggur mestsum í einum potti, har havið hevur dánað eitt innilokað vatn at kalla, og tá tíðin styttest til nátturda, gjørdi vit skjótt av og fóru oman at hyggja at tí strandaða skipinum. Hadaði vit búðu lá gøtan ógvuliga brøtt oman at vatninum. Hetta vatnið liggur niðri í eini kluft og hevur samband við havið gjøgnum eina smala rennu, sum enn liggur opin síðani havið fyri mongum árum síðani fyllti hesa, eina av bestu havnum Føroya, við sandi. Her hevja seg so høg fjøll til allar síður, at sólin ongantið sleppur framat hesi kluft. Og áðrenn tú varnast tað, stendur tú úti við havið og brimið er óført. Her lá hin strandaða fregattin. Tað var ein stór, nýggj

Úr Saksun.

Myndina tók A.J. Joensen.

Ritstjóri:
Hans Thomsen